

УДК 378.016:811.121

DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/43-2-26>

Катерина ІСТОМІНА,

orcid.org/0000-0003-2643-0300

кандидат педагогічних наук, доцент,

доцент кафедри іноземних мов

Національного університету «Львівська політехніка»

(Львів, Україна) k.y.istomina@gmail.com

Ольга ЦУБОВА,

orcid.org/0000-0001-8639-0756

викладач кафедри іноземних мов

Національного університету «Львівська політехніка»

(Львів, Україна) tsubova@gmail.com

ЕЛЕКТРОННІ РЕСУРСИ ТА ОНЛАЙН ПЛАТФОРМИ ДЛЯ ВИКЛАДАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Характерною особливістю останніх десятиліть є активний розвиток інформаційних і комунікаційних технологій. Нові способи обробки, представлення та передачі інформації впливають на усталені форми організації роботи й навчання. У сфері викладання та вивчення іноземної мови цифрова компетентність і медіаграмотність стали ключовими інструментами для ефективного досягнення навчальних цілей. Світова пандемія внесла свої корективи у звичний спосіб ведення навчального процесу й дала поштовх до застосування дистанційного й змішаного навчання. У результаті використання електронних ресурсів та інноваційних технологій стало невід'ємною частиною роботи викладача й навчання студентів. У статті представлений огляд сучасних онлайн-платформ, сервісів і ресурсів, які можуть стати надійною основою для викладання іноземної, зокрема англійської, мови онлайн. Метою дослідження є систематизація знань про можливості використання переваг діджиталізації процесу викладання іноземної мови для гармонійного розвитку всіх аспектів мовної підготовки студентів, використовуючи методи активного навчання та надбання цифрових технологій. Основним завданням наукового дослідження є з'ясування, як використання цифрових засобів і новітніх методів покращує ефективність та урізноманітнює навчальний процес як для викладачів, так і для студентів, а результати такої діяльності стають більш конкурентоспроможними. У ході наукової розвідки було розглянуто, як краще обрати електронну платформу для проведення практичних занять, електронні ресурси, які допоможуть підготувати робочі силабуси (worksheets); презентувати теоретичну інформацію; організувати взаємодію зі студентами; розвивати вміння та навички говоріння, читання, писання, аудіювання; вивчати граматичний матеріал; збагачувати словниковий запас і покращувати вимову, а також запропоновано способи організації перевірки домашніх завдань.

***Ключові слова:** діджиталізація, електронні ресурси, дистанційне навчання, цифрові навчальні засоби (digital learning tools), електронні навчальні платформи.*

Kateryna ISTOMINA,

orcid.org/0000-0003-2643-0300

Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor,

Associate Professor at the Foreign Languages Department

Lviv Polytechnic National University

(Lviv, Ukraine) k.y.istomina@gmail.com

Olha TSUBOVA,

orcid.org/0000-0001-8639-0756

Lecturer at the Foreign Languages Department

Lviv Polytechnic National University

(Lviv, Ukraine) tsubova@gmail.com

ELECTRONIC RESOURCES AND ONLINE PLATFORMS FOR TEACHING ENGLISH

A characteristic feature of recent decades is the active development of information and communication technologies. New ways of processing, presenting and transmitting data affect the established forms of work organization and learning.

In the area of foreign language teaching and learning, digital competence and media literacy have become key tools for effectively achieving learning goals. The global pandemic has modified the usual way of conducting the educational process and has triggered the application of distance and blended learning. As a result, the use of electronic resources and innovative technologies has become an integral part of teacher work and student learning. The article provides an overview of modern online platforms, services and resources that can become a reliable basis for teaching a foreign language, including English, online. The study aims to systematize knowledge about the possibilities of using the digitalization benefits the teaching process of a foreign language for the harmonious development of all aspects of student language training, applying methods of active learning and advances of digital technologies. The main goal of this research is to find out how the use of digital tools and the latest methods improves the efficiency and diversifies the educational process of both teachers and students, and the results of such activities become more competitive. In the course of scientific research it was considered the best methods to choose an electronic platform for conducting practical classes, present electronic resources that will help in the preparation of syllabuses (worksheets), present theoretical information, organize the interaction with students, develop speaking, reading, writing and listening skills, learn grammar material, enrich the vocabulary and improve pronunciation, as well as suggested ways to organize homework tests.

Key words: digitalization, electronic resources, distance learning, digital learning tools, electronic learning platforms.

Постановка проблеми. Дистанційна й гібридна форми навчання безпрецедентно трансформують викладання та вивчення іноземної мови. Необхідність реорганізації освітнього процесу в контексті онлайн-навчання вимагає пошуку й використання нових платформ і цифрових ресурсів для презентації матеріалу й взаємодії зі студентами. Тягар інновацій переважно спирається на ініціативу викладачів, які починають працювати з новими доступними технологіями.

Досвід проведення онлайн-навчання демонструє позитивні результати для викладачів і студентів, а також може функціонувати як відносно повноцінна заміна офлайн-навчання. Незважаючи на багато очевидних переваг діджиталізації освіти, а саме на можливість проведення занять у зручній локації, економію часу, можливість урізноманітнювати навчальні завдання та способи презентації матеріалу, – навчання онлайн стикнулось із рядом перешкод. Зокрема, проблемні моменти організації дистанційної роботи зі студентами стосуються відсутності розуміння та системного підходу до використання наявних онлайн-платформ і цифрових ресурсів для вивчення іноземних мов. Необхідність удосконалення методів онлайн-викладання іноземної мови зумовлює потребу дослідження сучасних цифрових технологій.

Аналіз досліджень. Пріоритетність активного залучення інноваційних технологій в освітній процес описана в низці нормативно-правових документів України. У Законі України «Про освіту» (2017 р.) і в Наказі Міністерства освіти і науки України «Про затвердження Положення про Національну освітню електронну платформу» (2018 р.) виокремлено інформаційно-комунікаційну й цифрову компетенцію як одну з основних, які формуються в процесі здобуття освіти.

Особливості імплементації цифрових технологій в освітній процес стали предметом

дослідження багатьох вітчизняних і зарубіжних науковців, таких як В. Безпалько, Р. Гуревич, О. Жерновникова, Є. Процько; викладання та вивчення іноземної мови за допомогою інноваційних технологій з'ясували Я. Бойко, О. Петрова, С. Попадюк, М. Скуратівська; використання віртуальних мереж для розвитку цифрової грамотності студентів розглядали А. Светлорусова, В. Черненко, Н. Олексюк. Важливість використання цифрових ресурсів для вивчення англійської мови аналізували у своїх роботах М. Аббасова (M. Abbasova), М. Дулі (M. Dooly), А. Перкінс (A. Perkins), Н. Рассоол (N. Rassool), Т. Сувартоно (T. Suwartono) та інші.

Метою дослідження є систематизація знань про наявні електронні ресурси й онлайн-платформи для викладання та вивчення англійської мови, які можуть використовувати викладачі для організації навчального процесу онлайн у контексті дистанційного й гібридного навчання.

У ході дослідження основним завданням стало з'ясування шляхів оптимізації онлайн-викладання та вивчення англійської мови завдяки використанню засобів діджиталізації навчального процесу.

Методологія нашого дослідження базується на використанні таких загальнотеоретичних методів, як аналіз, синтез, аналогія, узагальнення, а також на вживанні системно-структурного методологічного підходу в науковому дослідженні.

Виклад основного матеріалу. У контексті дистанційного, гібридного й змішаного навчання важливою є готовність викладача активно пізнавати й використовувати в навчальному процесі сучасні цифрові технології та навчальні ресурси. Науковець О. Жерновникова стверджує, що особливостями освіти сьогодення є гейміфікація та діджиталізація, що формують нові підходи до навчання, а також вибору навчальних методів (Жерновникова, 2018).

Найпопулярнішими платформами для проведення практичних занять з іноземних мов є Zoom,

Skype, Microsoft Teams. Варто зазначити, що в порівнянні із Zoom інструментарій Skype зручнішим для індивідуальної роботи. Zoom своєю чергою дозволяє легко створювати конференції та робити відеозапис занять зі звуком, що є корисним для подальшого аналізу роботи викладача й студентів, а також оцінки аспектів мовної підготовки. Під час практичного відеозаняття в Zoom можна демонструвати будь-який контент зі звуком, використовувати сесійні зали для групової та парної роботи, а також організації дискусій та обговорень.

Презентацію основної інформації на занятті можна здійснювати за допомогою наочних матеріалів, попередньо підготованих за допомогою програм PowerPoint, Google Slides, Office Sway та інших. Процес викладання іноземної мови в системі сучасної університетської підготовки фахівців можна й потрібно урізноманітнювати за допомогою використання новітніх інформаційно-комп'ютерних технологій (Скуратівська, 2017). Плани занять можна також створювати в програмі Notion чи використовувати замітки в Android чи Iphone.

У процесі викладання іноземної мови часто необхідне використання онлайн-дошок для представлення матеріалу. Сучасні електронні сервіси можуть стати повноцінною заміною класичній дошці на практичному занятті з іноземної мови. Таку функцію ефективно виконують такі Google-сервіси, як Jamboard, Google Presentations, Google Docs. Для здійснення зворотного зв'язку зі студентами й організації взаємодії під час виконання чи перевірки навчальних завдань також можна використовувати чати в обраних платформах.

Jamboard є безплатною онлайн-дошкою від Google, на якій можна прикріплювати будь-які зображення, стікери й текст, а також стирати все як на звичайній дошці. Під час роботи з Jamboard можна також користуватись лазерною указкою для виділення необхідного матеріалу й звернення уваги студентів. У сервісі студенти отримують безкоштовний доступ у режимі читання, коментування та редагування.

Padlet є онлайн-дошкою, зручною для роботи з групами. У режимі безкоштовного використання для однієї електронної адреси надається доступ до 3 дошок із можливістю прикріплення будь-яких видів файлів, коментування, групування, завантаження та збереження навчальних матеріалів.

Практичні заняття з іноземної мови варто урізноманітнювати інтерактивними інструментами. Сучасні освітні сервіси й платформи надають можливість створювати й проводити тести, вікторини, ігрові завдання тощо. Популярними серед

таких ресурсів і конструкторів вправ є Worldwall, Quizlet, Learningapps, Kahoot та інші.

Практичні заняття, проведені онлайн, повинні ефективно розвивати всі аспекти вивчення іноземної мови. Сучасні онлайн-ресурси дають змогу повною мірою вдосконалювати знання, вміння та навички. Зокрема, існують чисельні ресурси для розвитку навичок читання, аудіювання, письма, говоріння та вимови, для збагачення словникового запасу й знань граматики (Essays, 2018).

Дослідниця О. Петрова у своїй статті про застосування інтернет-ресурсів влучно стверджує: «Застосовуючи інформаційні ресурси мережі за тією чи іншою темою, проблемою, слухачам, безперечно, слід не лише ознайомлюватися зі знайденою інформацією, а й дотримуватися чітко сформульованих на початку роботи мети й завдань застосування такої інформації, усвідомлених засобів самостійної навчальної діяльності з матеріалом. Тобто вся самостійна діяльність слухачів має бути дидактично структурована відповідно до поставленої мети й завдань. Завдання викладача – заздалегідь прогнозувати ймовірні результати їхньої діяльності» (Петрова, 2012). Таке твердження дослідниці підтверджує необхідність ретельної підготовки до навчання онлайн, а отже, до попередньої розробки планів практичних занять.

Готові плани практичних занять можна знайти на електронних ресурсах Busy Teacher та ISL Collective. На цих онлайн-ресурсах є готові розробки практичних занять з англійської мови відповідно до теми вивчення, рівня студентів, а також аспекту вивчення мови. Крім можливості використання наявних готових матеріалів можна також розробляти й ділитись з іншими своїми авторськими напрацюваннями. Власні плани занять можна створювати за допомогою сервісів Worldwall, Canva, PDFescape.

Корисним і зручним у використанні для викладання та вивчення англійської мови є сайт Кембриджського університету (Cambridge Learning English), а також споріднені сторінки, а саме Cambridge English Today – Grammar blog, Cambridge Dictionary та інші. Для розвитку словникового запасу існує велика кількість електронних словників, таких як Oxford Dictionary, Longman Dictionary, Macmillan Dictionary, Collins Dictionary. Вивченню сленгу, а також сучасних розмовних колокацій сприяє використання електронного словника Urban Dictionary. Зручним ресурсом для створення ментальних карт є Coggle. Цікавим ресурсом для вивчення лексики є Lexico, що дає можливість дізнатись більше про значення та вживання слів у реченні, їхню етимологію, синоніми, а також про-

йти інтерактивні вікторини, мовні тести, прочитати цікаві статті на лінгвістичні теми.

Необхідним елементом будь-якого заняття є домашнє завдання. У режимі онлайн-роботи його рекомендовано фіксувати в групових чатах, доступних для учасників. Можливий також варіант самоперевірки виконаних завдань за допомогою прикріплених відповідей, якщо рівень відповідальності й мотивації студентів достатній для такої самостійної роботи. Перевірку виконаних завдань можна реалізувати за допомогою Google Documents у режимі коментування. Письмові й креативні завдання варто перевіряти перед початком заняття. В іншому випадку можлива перевірка домашнього завдання безпосередньо на онлайн-занятті, що своєю чергою потребує додаткового часу.

Важливо розуміти, що використовувати електронні ресурси необхідно вибірково відповідно до цілей заняття, інтерактивні вправи потрібно урізноманітнювати, а не перенавантажувати практичне заняття.

Використання електронних ресурсів якнайкраще демонструє цифрову компетенцію викладача й стимулює активне навчання (active learning) студентів (Suwartono, 2018). Стрімка діджиталізація освіти є беззаперечним викликом і мотивацією для постійного розвитку викладачів та ініціативності студентів під час навчання (Yang, 2008).

Висновки. Представлені електронні ресурси й онлайн-платформи є лише частиною з доступних нині інноваційних засобів, які можуть стати основою чи зручним доповненням до інструментарію викладача іноземної мови. Ефективне використання надбань діджиталізації в освіті в довгостроковій перспективі допоможе зробити навчання та взаємодію між викладачами й студентами більш гнучкими до впливу зовнішніх обставин, якісно урізноманітнити навчальний процес, підвищити зацікавленість студентів у навчанні, а також зробити викладання сучаснішим і конкурентоспроможним, таким, що відповідає викликам сьогодення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Жерновникова О.А. Діджиталізація в освіті. *Психолого-педагогічні проблеми вищої і середньої освіти в умовах сучасних викликів: теорія і практика* : матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції, м. Харків, 10 квітня 2018 р. Харків, 2018. С. 88–90. URL: <https://bit.ly/3r1cLvu> (дата звернення: 28.09.2021).
2. Петрова О.Б., Попова Н.О., Акавець І.В. Застосування інтернет-ресурсів у навчанні іноземних мов як реалізація основних дидактичних принципів. *Сучасна україністика: наукові парадигми мови, історії, філософії* : Збірник статей III Міжнародної наукової конференції. Харків : ВД «ІНЖЕК», 2012. С. 78–87. URL: <http://repo.knmu.edu.ua/bitstream/123456789/2813/1/%D0%97%D0%90%D0%A1%D0%A2%D0%9E%D0%A1~1.PDF>.
3. Попадюк С.С., Скуратівська М.О. Здійснення іншомовної підготовки студентів закладів вищої освіти засобами віртуального освітнього середовища. *Іншомовна підготовка працівників правоохоронних органів і сектору безпеки* : матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції, м. Київ, 27 березня 2019 р. Київ : Національна академія прокуратури України, 2019. С. 158–160.
4. Про затвердження Положення про Національну освітню електронну платформу : Наказ МОН № 523 від 22 травня 2018 р. / Міністерство освіти і науки України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0702-18#Text>.
5. Скуратівська М.О., Попадюк С.С. Віртуальне освітнє середовище як інноваційна складова навчального процесу у вищій школі. *Збірник наукових праць Херсонського державного університету. Педагогічні науки*. Херсон, 2017. Вип. 80 (2). С. 251–255.
6. Essays U. Teaching And Learning In The Digital Age Education Essay. 2018. URL: <https://www.ukessays.com/essays/education/teaching-andlearning-in-the-digital-age-educationessay.php?vref=1>.
7. Suwartono T. Digital Teaching Tools in 21st Century EFL Classroom: Are Our Teachers Ready? *Journal of English Language, Literature, and Teaching*. 2018. Volume 03. No. 2. P. 57–62
8. Yang Y. Digitalization in ELT Classroom: An Enjoyable Path to Innovative Teaching and Learning. *The 6th Asia TEFL International Conference*. Bali, Indonesia, 2008.

REFERENCES

1. Zhernovnykova O. A. Didzhytalizatsiia v osviti [Digitalization in education]. Psychological and pedagogical problems of higher and secondary education in the conditions of modern challenges: theory and practice: materials of the III International scientific-practical conference. (Kharkiv, April 10, 2018). Kh, 2018. pp. 88–90 [in Ukrainian]. URL: <https://bit.ly/3r1cLvu>.
2. Petrova O.B., Popova N.O., Akavets I.V. Zastosuvannia internet-resursiv u navchanni inozemnykh mov yak realizatsiia osnovnykh dydaktychnykh pryntsyviv [The use of Internet resources in teaching foreign languages as the implementation of basic didactic principles] / Contemporary Ukrainian Studies: Scientific Paradigms of Language, History, Philosophy / Collection of Articles of the III International Scientific Conference. – Kharkiv, Publishing House “INZHEK”, 2012, pp. 78–87 [in Ukrainian]. URL: <http://repo.knmu.edu.ua/bitstream/123456789/2813/1/%D0%97%D0%90%D0%A1%D0%A2%D0%9E%D0%A1~1.PDF>.
3. Popadiuk S.S., Skurativska M.O. Zdiisnennia inshomovnoi pidhotovky studentiv zakladiv vyshchoi osvity zasobamy virtualnoho osvithnoho seredovyshecha [Implementation of foreign language training of students of higher education by means of virtual educational environment]. Foreign language training of law enforcement officers and the security sector: materials of the III International Scientific and Practical Conference (Kyiv, March 27, 2019). Kyiv, National Academy of the Prosecutor's Office of Ukraine, 2019, pp. 158–160 [in Ukrainian].

4. Pro zatverdzhennia Polozhennia pro Natsionalnu osvitu elektronnu platformu : nakaz № 523 vid 22 travnia 2018 r [On approving of the Regulations on the National Educational Electronic Platform: Order № 523 of May 22, 2018] / Ministry of Education and Science of Ukraine URL: <https://ips.ligazakon.net/document/RE32154?an=103> [in Ukrainian].

5. Skurativska M.O., Popadiuk S.S. Virtualne osvitnie seredovyshche yak innovatsiina skladova navchalnoho protsesu u vyshchii shkoli [Virtual educational environment as an innovative component of the educational process in higher education]. Collection of scientific works [Kherson State University]. Pedagogical sciences. Kherson, 2017. Add. 80 (2). pp. 251–255 [in Ukrainian].

6. Essays, U. (2018). Teaching And Learning In The Digital Age Education Essay. Retrieved from <https://www.ukessays.com/essays/education/teaching-andlearning-in-the-digital-age-educationessay.php?vref=1>.

7. Suwartono, T. (2018). Digital Teaching Tools in 21st Century EFL Classroom: Are Our Teachers Ready? Journal of English Language, Literature, and Teaching. Volume 03, No. 2. pp. 57–62

8. Yang, Y. (2008). Digitalization in ELT Classroom: An Enjoyable Path to Innovative Teaching and Learning. In The 6th Asia TEFL International Conference. Bali, Indonesia.